16/09/2022

Ομιλία της Λίνας Μενδώνη στην ημερίδα «Παρθενώνας και Δημοκρατία» στο Μουσείο Ακρόπολης

/ Παιδεία και Πολιτισμός

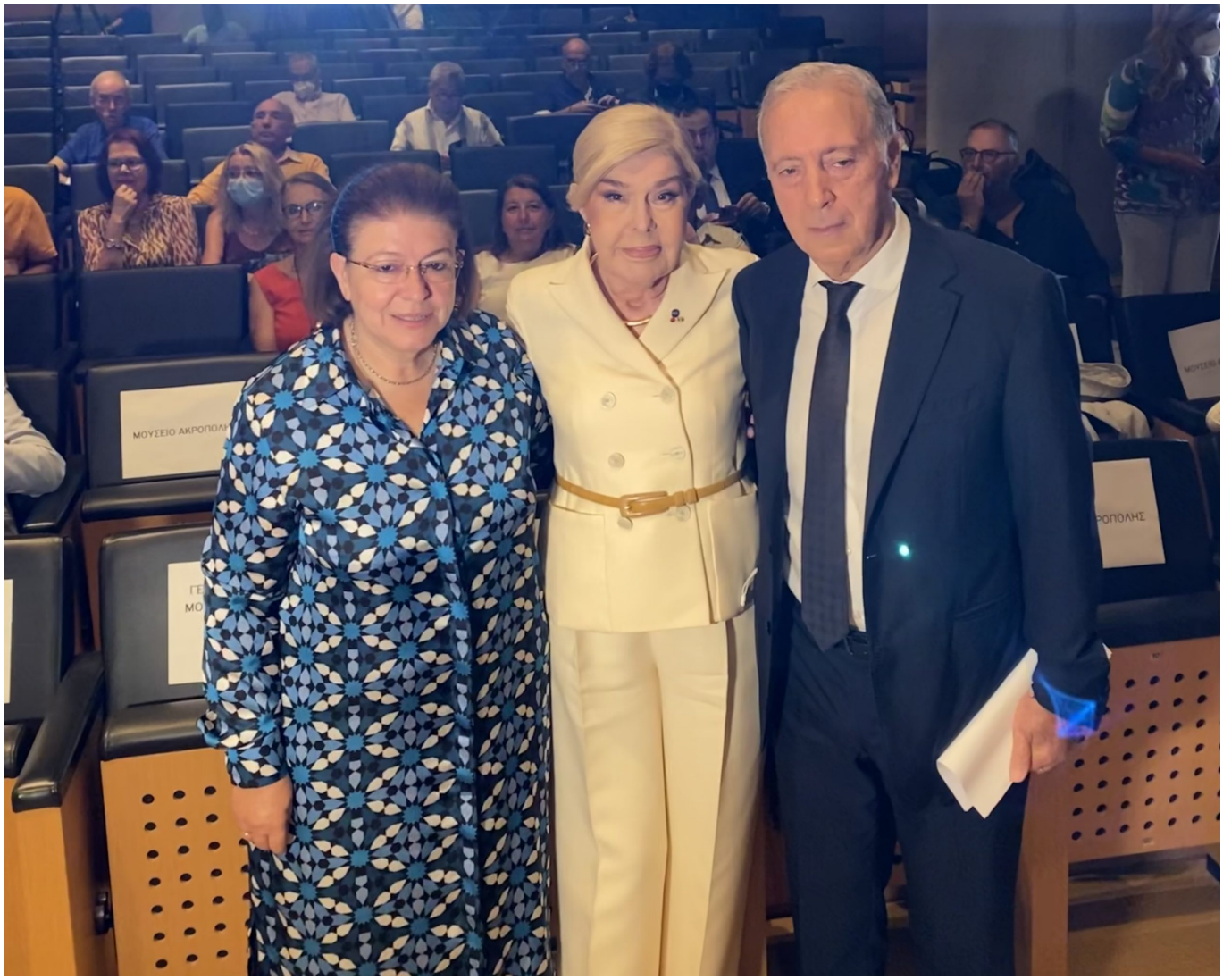

Το ζήτημα της επανένωσης των Γλυπτών του Παρθενώνα έθεσε η υπουργός Πολιτισμού και Αθλητισμού Λίνα Μενδώνη στην ομιλία της κατά την έναρξη των εργασιών της ημερίδας «Παρθενώνας και Δημοκρατία», που πραγματοποιήθηκε με την ευκαιρία της Γενικής Συνέλευσης του Διεθνούς Συνδέσμου για την Επανένωση των Γλυπτών του Παρθενώνα στο Αμφιθέατρο του Μουσείου της Ακρόπολης

.

Σημειώνεται ότι το εν λόγω αμφιθέατρο μετονομάστηκε σε «Αμφιθέατρο Δημήτρης Παντερμαλής», έπειτα από την απώλεια του Προέδρου του Μουσείου Ακρόπολης, Καθηγητή Δημήτρη Παντερμαλή.

«Οι πρόσφατες εξελίξεις σε ό,τι αφορά τη διεκδίκηση των Γλυπτών του Παρθενώνα, καταδεικνύουν την ορθότητα της επιλογής μας να αναδείξουμε την ανάγκη της επανένωσής τους -περισσότερο από αυτήν της επιστροφής στη γενέτειρά τους- τονίζοντας την ιδιαιτερότητα και τη μοναδικότητά τους σε αντίθεση με άλλα λεηλατημένα καλλιτεχνικά έργα και μνημεία της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς, που χαρακτηρίζονται από αυτοτελή, αυθύπαρκτη και ανεξάρτητη από το εκάστοτε φυσικό περιβάλλον υπόσταση.

Η βίαιη απομάκρυνση των Γλυπτών από το φυσικό τους περιβάλλον διαρρηγνύει αυτήν την ενότητα. Αποστερεί το εννοιολογικό πλαίσιο, που καθιστά δυνατή την κατανόηση και την ερμηνεία τους, διαστρεβλώνει και αλλοιώνει τα μηνύματα και τους συμβολισμούς του ίδιου του Παρθενώνα και ολόκληρου του μνημειακού συνόλου της Ακρόπολης. Αλλοίωση αυτού του είδους συνιστά καίρια και απαράδεκτη ζημία για κάθε μνημείο και δη για ένα Μνημείο Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO», τόνισε η Λίνα Μενδώνη.

Η αναφορά στον Επιτάφιο του Περικλή

Επίσης, η υπουργός ανέφερε το ακόλουθο απόσπασμα από τον Επιτάφιο του Περικλή: «Έχουμε πολίτευμα που δεν ζηλεύει τους νόμους των άλλων, εμείς οι ίδιοι αποτελούμε παράδειγμα για τους άλλους... Και το πολίτευμά μας καλείται Δημοκρατία, γιατί η εξουσία δεν βρίσκεται στα χέρια των λίγων, αλλά των πολλών. Και όλοι έχουν τα ίδια δικαιώματα απέναντι στους νόμους για τις ιδιωτικές τους διαφορές... στα δημόσια αξιώματα, όμως, προτιμάται κάποιος επειδή είναι ικανός και όχι για την κοινωνική του θέση...

Και **η Ελευθερία διέπει όχι μόνον τις σχέσεις μας με την Πολιτεία, αλλά και τις καθημερινές μας ασχολίες**... Και ενώ στις ιδιωτικές μας υποθέσεις δεν ενοχλεί ο ένας τον άλλον, στη δημόσια ζωή δεν παρανομούμε και υπακούομε σ΄αυτούς που κάθε φορά διοικούν την πόλη και στους νόμους...» και στη συνέχεια σημείωσε ότι «**Στη ζωφόρο του Παρθενώνα εικονογραφείται αυτό το εδάφιο του Επιταφίου, στο οποίο συνοψίζεται η φιλοσοφία του πολιτεύματος, της Δημοκρατίας**.

Αυτό το αμάγαλμα της σκέψης του Περικλή και του Θουκυδίδη είναι διαχρονικό. Ιδιαίτερα σήμερα, που η Δημοκρατία κλυδωνίζεται από δημαγωγούς, από

λαϊκιστές, που προσπαθούν ύπουλα να εκμεταλλευτούν διεθνείς κρίσεις και εγχώρια προβλήματα».

Κυβερνητικό ζήτημα η επιστροφή των Γλυπτών του Παρθενώνα

Όπως υπογράμμισε η Λίνα Μενδώνη, «Πλέον έχει καταστεί διεθνώς σαφές με τον πλέον επίσημο τρόπο ότι **το ζήτημα της επανένωσης των Γλυπτών του Παρθενώνα είναι πέρα από νομικό, επιστημονικό και ηθικό, ένα εξόχως πολιτικό και κυβερνητικό ζήτημα**. Η Βρετανική Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι μόνο αρμόδιο να χειριστεί το ζήτημα αυτό είναι το Βρετανικό Μουσείο, μολονότι η πάγια στάση του τελευταίου υπαγορεύεται από την απόφαση του Κοινοβουλίου, τη γνωστή ως “British Museum Act” του 1963.

Τον περασμένο Σεπτέμβριο, ωστόσο, ο ισχυρισμός αυτός καταρρίφθηκε από την

ομόφωνη απόφαση της Διακυβερνητικής Επιτροπής της UNESCO για την Προώθηση της Επιστροφής των Πολιτιστικών Αγαθών στις Χώρες Προέλευσης ή την Αποκατάστασή τους σε περίπτωση Παράνομης Ιδιοποίησης. Η Απόφαση αυτή χαρακτήρισε την υπόθεση καθαρά διακυβερνητική αποδίδοντάς την στην αρμοδιότητα της Βρετανικής Κυβέρνησης, την οποία κάλεσε να αναθεωρήσει τη στάση της και να προχωρήσει σε καλόπιστο διάλογο με την Ελλάδα επί της νόμιμης και δίκαιης απαίτησής της.

Ταυτόχρονα εξέφρασε ανησυχία για το γεγονός ότι το ζήτημα παραμένει σε εκκρεμότητα, αλλά και απογοήτευση που οι έως τώρα σχετικές συστάσεις δεν έχουν εφαρμοστεί. Η εν λόγω απόφαση διαβιβάστηκε στα Ηνωμένα Έθνη το Δεκέμβριο του 2021 και επικυρώθηκε ξανά στη Σύνοδο της UNESCO στο Παρίσι τον Μάιο του 2022 από όλες τις συμμετέχουσες χώρες, δημιουργώντας νέα και εξαιρετικής σημασίας δεδομένα και θέτοντας το ζήτημα επί εντελώς διαφορετικής πλέον βάσης».

Ομιλία της Υπουργού Λίνας Μενδώνη στην ημερίδα Παρθενώνας και Δημοκρατία

Καθ. Νικόλαος Χρ. Σταμπολίδης: Η ζωφόρος του Παρθενώνα και η Δημοκρατία

“Για πρώτη φορά σ’ αυτόν τον ναό, τον Παρθενώνα, η Δημοκρατία του «χρυσού αιώνα» του Περικλή τολμά να σκεφθεί, να σχεδιάσει και να σμιλέψει πάνω στο

σκληρό υλικό του πεντελικού μαρμάρου μια εικόνα σύγχρονή της: την πομπή των Παναθηναίων, όπου συμμετέχουν όλες οι τάξεις της Αθηναϊκής Δημοκρατίας χωρίς εξαίρεση”, επεσήμανε ο Καθηγητής Νικόλαος Χρ. Σταμπολίδης, Γενικός Διευθυντής Μουσείου Ακρόπολης.

Ολόκληρη η ομιλία: Ομιλία Γενικού Διευθυντή Μουσείου Ακρόπολης Καθ. Νικόλαου Χρ. Σταμπολίδη

Καθ. Μανόλης Κορρές: Γλυπτική και αρχιτεκτονικό πλαίσιο

“Γλυπτές παραστάσεις συναντάμε συνήθως σε δωρικούς ναούς στα αετώματα και στις μετόπες. Σπανιότερα είναι τα γλυπτά σε ζωφόρο δωρικού ναού, όπως στους ναούς του Ηφαίστου στην Αθήνα και του Ποσειδώνα στο Σούνιο. Ο Παρθενώνας είναι ακραία περίπτωση ναού, με γλυπτά εικονιστικά θέματα σε αετώματα, μετόπες και στις τέσσερις πλευρές του σηκού, συνθέσεις με θέματα μυθολογικά, που ακολουθούν κανόνες. Η ζωφόρος περιέχει αναφορές στη μυθολογία αλλά κυρίως εικονίζει την Αθηναϊκή Πολιτεία”, τόνισε ο Καθηγητής Μανόλης Κορρές, Ακαδημαϊκός, Πρόεδρος της Επιτροπής Συντήρησης Μνημείων Ακρόπολης.

Ἄγγελος Π. Ματθαίου: ..καὶ πτερὰ ὄχι σπανίως κάμνουν… Ἑλληνικὲς ἐπιγραφὲς στὴν ἀλλοδαπή

“Μεταξύ των παμπόλλων επιγραφών που κατά καιρούς, ήδη από τον 17ο αι., διηρπάσθησαν από την Ελλάδα περιλαμβάνονται και μερικές, οι οποίες συνιστούν αναπόσπαστο τμήμα επιγραφικών ενοτήτων, λ.χ. εκείνης περί της διαχειρίσεως των ιερών χρημάτων της Αθηνάς, η συνανήκουν, η και συναρμόζονται προς σημαντικά ψηφίσματα. Ο επαναπατρισμός και η συνένωσίς τους προς τους εγχωρίους λίθους, στους οποίους ανήκουν, είναι εδραίο και δίκαιο αίτημα, αντίστοιχο προς αυτό περί των αρχιτεκτονικών γλυπτών του Παρθενώνος”, δήλωσε ο Άγγελος Π. Ματθαίου, Αρχαιολόγος – Επιγραφικός.

Δρ. Έλενα Κόρκα: Ο δημοκρατικός συμβολισμός του Παρθενώνα σήμερα

“Παρθενώνας, με μέτρο τον άνθρωπο, αποκρυσταλλώνει αρχιτεκτονικά και αισθητικά τα ύψιστα ιδεώδη και τις αξίες της δημοκρατικής κοινωνίας διαχρονικά. Οι κοινωνίες μπορούν να μεταβάλλονται με τους χρόνους, όμως οι δημοκρατικοί θεσμοί και οι λειτουργίες παραμένουν αδιάσειστοι μάρτυρες της εξέλιξης της κοινωνίας των πολιτών. Ο τρόπος με τον οποίο βιώνουν και αλληλεπιδρούν απέναντι στον δημοκρατικό συμβολισμό του μοναδικού αυτού μνημείου, αποκαλύπτει το βάθος και την ποιότητα της ενσυναίσθησης των σημερινών πολιτών της παγκόσμιας κοινωνίας”, δήλωσε η Δρ. Έλενα Κόρκα, Επίτιμη Γενική Διευθύντρια Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς του ΥΠΠΟΑ, Μέλος της Επιτροπής για την Επανένωση των Γλυπτών του Παρθενώνα.

Δρ. Έλενα Κουντούρη: Ο Παρθενώνας στον 21ο αιώνα: Έργα διασφάλισης της απρόσκοπτης πρόσβασης όλων των πολιτών

“Στην ανακοίνωση παρουσιάζονται τα πρόσφατα έργα που υλοποιήθηκαν στην Ακρόπολη, με στόχο τη διασφάλιση του δημοκρατικού δικαιώματος της απρόσκοπτης πρόσβασης όλων των πολιτών στον αρχαιολογικό χώρο, και αφορούν, μεταξύ άλλων, στην εγκατάσταση σύγχρονου ανελκυστήρα πλαγιάς και τη δημιουργία νέων διαδρομών ΑμΕΑ”, είπε η Δρ. Έλενα Κουντούρη, Προϊσταμένη της Διεύθυνσης Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, Αναπληρώτρια Προϊσταμένη Εφορείας Αρχαιοτήτων Πόλης Αθηνών.

Καθ. Louis Godart: Ο Παρθενώνας, ναός της Δημοκρατίας

“Ένας πολιτισμός είναι πλούσιος στους κανόνες και τα σύμβολα που κοσμούν την ιστορία του. Πριν από 3.700 χρόνια, οι Έλληνες, όπως αποδεικνύεται από τα κείμενα των μυκηναϊκών πινακίδων, ήταν ευαίσθητοι στην έννοια της δικαιοσύνης και πριν από περισσότερα από 2.500 χρόνια εφηύραν την Δημοκρατία. Αφού σταμάτησαν τους Πέρσες στον Μαραθώνα και την Σαλαμίνα, έχτισαν τον Παρθενώνα που γιορτάζει τις αξίες της δημοκρατίας τόσο για την Ελλάδα όσο και για ολόκληρο τον κόσμο. Είναι καιρός η Βρετανία να σβήσει την μνήμη του εγκλήματος που διέπραξε ένας εκπρόσωπός της και να επιστρέψει τα γλυπτά του Φειδία στο ναό της θεάς”, τόνισε ο Καθηγητής Louis Godart.

Δρ. Christiane Tytgat: Από την Σαλαμίνα έως τον Παρθενώνα: Βελτιώνοντας την Δημοκρατία

“Πριν από 2.500 χρόνια, η Ναυμαχία της Σαλαμίνας ήταν σημείο καμπής στην ιστορία της Ελλάδας. Οι ναοί της Ακροπόλεως, κατεστραμμένοι από τους Πέρσες, ξαναχτίστηκαν με διάταγμα του Δήμου μόνο στο δεύτερο μισό του 5ου αιώνα π.Χ. Ο Παρθενώνας μαρτυρεί την πολιτική, την οικονομική και πολιτιστική κυριαρχία της Αθήνας, ενώ η ζωφόρος του ναού τιμά τους κατοίκους της δημοκρατικής πόλης. Αυτή είναι η ‘μοναδική’ ιστορία την οποία μας λένε τα ανεκτίμητα Γλυπτά του Φειδία. Καιρός να επιστραφούν στην Αθήνα!”, επεσήμανε η Δρ. Christiane Tytgat, Αρχαιολόγος και Ιστορικός, Πρόεδρος Διεθνούς Συνδέσμου για την Επανένωση των Γλυπτών του Παρθενώνα, Πρόεδρος Βελγικής Επιτροπής για την Επανένωση των Γλυπτών του Παρθενώνα.

Καθ. Paul Cartledge: Πόσο δημοκρατικός ήταν τελικά ο Παρθενώνας;

“Αναφέρεται συχνά ότι ο Παρθενώνας είναι το σύμβολο της δημοκρατίας. Σκέφθηκα ότι θα ήταν διδακτικό να αναφέρω με ποιους τρόπους και σε ποιον βαθμό ήταν δημοκρατικός ο Παρθενώνας, στο αρχικό του πλαίσιο”, τόνισε ο Καθηγητής Paul Cartledge.

Γιώργος Βάρδας: Η ‘Δημοκρατία’ και ο Παρθενώνας: Επανασχεδιασμός των Μεγάλων Σχεδίων της Κλασικής Αθηναϊκής Δημοκρατίας

“Σε αυτή την ημερίδα αναλογίζομαι τις δημοκρατικές παρορμήσεις που εκφράστηκαν στην δημιουργία, τον σχεδιασμό και την οικοδόμηση του Παρθενώνα, και αναφέρομαι στην διαχρονική κληρονομιά και την έμπνευση που δίνει αυτό το εμβληματικό μνημείο ως «φάρος της δημοκρατίας», όπως αναφέρει ο αείμνηστος ιστορικός William St. Clair”, δήλωσε ο Γιώργος Βάρδας.

Mag. Alexandra Pistofidou: Παρθενώνας και Δημοκρατία, 2022

Ο Παρθενώνας της Αθήνας του 5ου αιώνα π.Χ. έγινε το σύμβολο της Δημοκρατίας, της ελευθερίας και του κόσμου. Ο ισχυρισμός αυτός υποστηρίζεται από την αφήγηση της εξέλιξης των πολιτικών συστημάτων μέσα στο χρόνο, από τον Μεσαίωνα μέχρι την Αγία Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία (Heiliges Römisches Reich), την Αναγέννηση και τις επαναστάσεις, την δυναστεία των Αψβούργων, τον τελευταίο Kaiser, και από τη σύγκριση δύο μεγάλων Ηγετών του παρελθόντος, του Περικλή και του Franz Joseph. Ο σκοπός είναι να επισημανθεί η σημασία της επανένωσης όλων των Γλυπτών του Παρθενώνα και η συνακόλουθη, κρίσιμη σημασία της Δημοκρατίας σήμερα.

Καθ. Dusan Sidjanski: Ο Παρθενώνας, σύμβολο του ευρωπαϊκού δημοκρατικού μας πολιτισμού

Η επανένωση των Γλυπτών του Παρθενώνα αντιπροσωπεύει μια συμβολική χειρονομία ενότητας. Αποκαθιστώντας την ακεραιότητα του εμβληματικού μνημείου της Ελλάδας, επιβεβαιώνουμε την ενότητα του ευρωπαϊκού πολιτισμού που στηρίζει τις περισσότερες από τις αξίες μας, όπως την δημοκρατία, τα ανθρώπινα δικαιώματα και την αναγνώριση του ανθρώπου, στα οποία συνέβαλαν σε μεγάλο βαθμό η Αρχαία Ελλάδα και ιδιαίτερα η στωική φιλοσοφία.

Καθ. Celina F. Lage: Η αφήγηση του Βρετανικού Μουσείου και τα Γλυπτά του Παρθενώνα στο επίκεντρο της συζήτησης για την αποαποικιοποίηση – ένα θέμα ηθικής

Ορισμένα μέρη του Κώδικα Δεοντολογίας του ICOM για τα Μουσεία και άλλα έγγραφα αναλύονται υπό το φως του αιτήματος για την επανένωση των Γλυπτών του Παρθενώνα. Στον Κώδικα αυτόν, διαβάζουμε μία σειρά από συμπεριφορές και

κανόνες που συνάδουν με την σύγχρονη μετα-αποικιακή σκέψη. Συμπεραίνουμε ότι τα νέα πρότυπα της μουσειακής πρακτικής καλούν τα μουσεία σε συνεχή διάλογο και συνεργασίες, σε αναζήτηση ενός δημοκρατικού διαλόγου μεταξύ χωρών, θεσμών και κοινοτήτων, αναζητώντας κοινές αξίες και στόχους.

Στη φωτογραφία απεικονίζονται από αριστερά προς τα δεξιά:

– Δρ. Christiane Tytgat, Πρόεδρος Διεθνούς Συνδέσμου για την Επανένωση των Γλυπτών του Παρθενώνα
– Δρ. Γεώργιος Διδασκάλου, Γενικός Γραμματέας Πολιτισμού Υπουργείου Πολιτισμού & Αθλητισμού
– Δρ. Λίνα Μενδώνη, Υπουργός Πολιτισμού & Αθλητισμού
– Καθ. Νικόλαος Χρ. Σταμπολίδης, Γενικός Διευθυντής Μουσείου Ακρόπολης
– Μαριάννα Β. Βαρδινογιάννη, Πρέσβης Καλής Θελήσεως της UNESCO
– Άννα Παναγιωταρέα
– Κωνσταντίνος – Αύγουστος Ρίζος, Προεδρεύων του ΔΣ του Μουσείου Ακρόπολης

Στη φωτογραφία απεικονίζονται από αριστερά προς τα δεξιά:

Δρ. Λίνα Μενδώνη, Υπουργός Πολιτισμού & Αθλητισμού

Μαριάννα Β. Βαρδινογιάννη, Πρέσβης Καλής Θελήσεως της UNESCO

Καθ. Νικόλαος Χρ. Σταμπολίδης, Γενικός Διευθυντής Μουσείου Ακρόπολης

Οργάνωση | Organization
μουσείο ακρόπολης